

NUME PROPRII ÎN DICȚIONARELE MULTILINGVE ROMÂNEȘTI

ALINA-MIHAELA PRICOP
Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Academia Română – Filiala Iași, România

Proper names in Romanian multilingual dictionaries

Abstract: The first Romanian multilingual dictionaries contain proper names translated from and into different languages. A host of recent, general or terminological dictionaries include names of personalities, settlements, or institutions. The adaptation of proper names into several languages poses particular problems regarding phonetic and morphological aspects, the cultural load that correspondents must convey, etc. The article aims to highlight some aspects related to the lexicographic and lexicological treatment of proper names in Romanian multilingual dictionaries: onomastic categories and aspects of phonetic, morphological and semantic adaptation.

Keywords: proper name, multilingual dictionary, Romanian lexicography.

Introducere

După natura cuvântului-titlu se disting două categorii de dicționare: lingvistice (monolingve, speciale, bilingve și plurilingve) și nelingvistice (dicționare terminologice și enciclopedii) (DSL, s.v. *dicționar*). Dicționarele speciale (idiomatice, de nume proprii etc.) și dicționarele multilingve reprezintă subcategoriile bine delimitate ale dicționarelor de limbă. În realitate, lucrurile sunt diferite. Documentarea efectuată, pentru a inventaria și a descrie dicționarele multilingve care conțin limba română printre limbile componente, relevă faptul că dicționarele elaborate în cel puțin trei limbi constituie o categorie lexicografică eterogenă. Sunt: lexicoane vechi (poliglote), dicționare de specialitate multilingve, dicționare monolingve cărora li se adaugă traduceri sau indexuri multilingve, dicționare monolingve reprezentând volume ale unor proiecte lexicografice internaționale multilingve etc. Articolul își propune să identifice nume proprii care constituie intrări de dicționar și să indice aspecte privitoare la tratamentul lexicologic și lexicografic al acestora.

1. Bibliografia dicționarelor multilingve românești

1.1. Observațiile asupra numelor proprii sunt formulate pe baza unui corpus alcătuit pe baza bibliografiei dicționarelor multilingve imprimate care conțin limba română, bibliografie realizată de către o echipă de tineri cercetători ieșeni, în perioada

2016–2017. Cum se justifică alcătuirea unui astfel de instrument de lucru în plină etapă de informatizare a lexicografiei românești? În primul rând, dicționarele multilingve, în general, și cele care conțin limba română, în special, constituie o categorie lexicografică insuficient cunoscută și insuficient studiată, în condițiile în care există destul de multe și de variate lucrări în care limba română este pusă în relație cu cel puțin două idiomuri străine (limbi de cultură, limbi de circulație internațională, limbi oficiale, limbi ale minorităților naționale, dialecte, graiuri, denumiri latinești sau științifice ale speciilor de plante și de animale, limbi artificiale, cum este esperanto etc.). În al doilea rând, noțiunea de „dicționar multilingv” este insuficient delimitată și definită în dicționarele românești de lingvistică. În al treilea rând, secolul al XXI-lea nu este numai unul al digitalizării lucrărilor existente și a editării informatizate de noi dicționare, este și unul al evaluării acestora, iar retrospectiva propusă odată cu întocmirea bibliografiei dicționarelor multilingve în manuscris și tipărite tocmai în această direcție se înscrie.

1.2. Prin „dicționar multilingv” se înțelege, pe de o parte, conceptul larg în care se încadrează mai multe specii lexicografice: liste, lexicuri, vocabulare, glosare, dicționare, lexicoane, tezaure. Iar, pe de altă parte, considerând numărul limbilor componente, se are în vedere conceptul restrâns de lucrare lexicografică în care sunt puse în relație cel puțin trei limbi străine, față de conceptul larg în care sunt incluse și dicționarele bilingve. Sunt inventariate dicționarele multilingve în manuscris și tipărite, de la prima lucrare, elaborată la sfârșitul secolului al XVII-lea, și până în prezent, ultimele titluri identificate fiind din 2016. Cadrul cercetării presupune excluderea câtorva tipuri de lucrări care ar fi putut fi considerate aici în baza componentei multilingve pe care o comportă: a) dicționarele bilingve, considerate multilingve în sens larg (numărul lor considerabil și problematica îndelung dezbătută presupun un studiu independent); b) vocabularele poliglote pentru copii; c) ghidurile, manualele de conversație sau edițiile poliglote, însoțite de glose; d) bazele și băncile de date terminologice (BDT) constituite și disponibile în format electronic.

1.3. Limitele temporale ale proiectului au determinat impunerea unor limite în privința surselor în care ar putea fi identificate lucrările vizate, în lipsa unei bibliografii actualizate și complete a domeniului (cf. Seche 1966, 1969). Criteriul principal în selecția surselor constă în gradul ridicat de reprezentativitate pentru cartea și pentru lingvistica, incluzând aici lexicografia, românească. Astfel, principala sursă o constituie catalogul național electronic al bibliotecilor academice și universitare din țară (disponibile pe portalul ROLiNeST = *Romanian Library Network Science & Technology*), deoarece aceste instituții păstrează și pun la dispoziția publicului interesat cea mai mare și mai variată colecție de cărți, inclusiv dicționare. Următoarele surse considerate sunt bibliografiile reprezentative pentru înregistrarea exhaustivă a cărților românești, a studiilor și recenziilor, realizate de la începutul scrierii în limba română până astăzi. Astfel, din corpus fac parte, pe segmente temporale clare, următoarele bibliografii: *Bibliografia românească veche 1508–1830* (BRV), *Bibliografia românească modernă (1831–1918)* (BRV), *Bibliografia românească retrospectivă (1919–1959)* (BRR), *Bibliografia românească de lingvistică (1959–2016, BRL)*. Întrucât mare parte a dicționarelor multilingve

apărute în secolul al XX-lea au caracter terminologic, din corpus face parte inclusiv o bibliografie internațională reprezentativă pentru prima jumătate a secolului. Corpusul conține și catalogul manuscriselor românești. Pentru completarea documentării și pentru alcătuirea aparatului critic au fost consultate monografiile românești, studii și recenzii (identificate prin intermediul BRL).

2. Corpus

2.1. Din cele cca 450 de titluri, inclusiv reeditări, câte numără inventarul alcătuit, în cadrul proiectului menționat, pe baza unui corpus de cataloage și bibliografii reprezentative pentru cartea și lingvistica românească, rețin atenția o serie de lucrări care conțin nume proprii. Lucrările se încadrează în trei categorii: dicționare speciale, dicționare generale și dicționare terminologice. Lucrările din prima categorie privesc exclusiv nume proprii, în timp ce următoarele două categorii conțin atât cuvinte sau termenii din vocabularul general sau de specialitate, cât și nume proprii.

2.2. Din prima categorie fac parte patru lucrări: un dicționar de toponime în două ediții, o mică enciclopedie de nume de personalități și o expunere de motive în vederea elaborării unui dicționar de antroponime cu caracter istoric. Este bine știut că Transilvania reprezintă o regiune de contact lingvistic și de manifestare a multilingvismului. Majoritatea localităților, indiferent de întinderea lor, prezintă, pe lângă denumirea românească, denumiri în limbile maghiară și germană. În prima ediție a dicționarului numelor de localități din Transilvania (Szabó 1992), sunt înregistrate alfabetic denumirile românești actuale ale localităților transilvănene, însoțite, în cazul localităților mai mici, de numele comunei și al județului. Denumirile românești sunt urmate de denumirile corespondente maghiare actuale și vechi, precum și de denumirile germane și săsești, în măsura în care acestea există (ex.: rom. *Baia de Arieș*, magh. *Aranyosbánya*, germ. *Offenburg*, *Urnberg*, *Schwenburg*, săs. *Offera*). Denumirile vechi românești sunt intercalate în cadrul listei principale. Indexul alfabetic al toponimelor apare în versiuni bilingve. În comparație cu inventarul denumirilor germane, indexul maghiar este mult mai bogat. Prima ediție conține aproximativ 4650 de denumiri corespondente în limbile: română, maghiară, germană și în graiul săsesc. În ediția a doua (Szabó 2003) sunt înregistrate peste 5500 de corespondențe, în zece limbi (română, maghiară, germană, graiul săsesc, bulgară, cehă, sârbă, croată, slovacă, ucrainiană-ruteană și idiș).

Dacă lucrarea precedentă presupune o latură diacronică, prin includerea de toponime românești și maghiare vechi alături de cele actuale, următoarea lucrare are un caracter strict sincron. E vorba de o mică enciclopedie (Mincu 2003), redactată în patru limbi (română, franceză, engleză și germană), care conține numele a 263 de personalități feminine contemporane din 38 de țări europene (41 din România). Numele și prenumele personalităților feminine (ex.: *Florea Boto Maria*), date exclusiv în limba de origine și deci neadaptate în niciuna din limbile componente, sunt urmate de scurte note biografice, formulate în limba română și traduse în limbile țintă.

Cea de-a patra lucrare considerată (Dominte 2006) constă într-o expunere de motive și principii, formulate în vederea elaborării unui lexicon poliglot de tip istoric

care să conțină antroponime în mai multe limbi europene (română, bulgară, engleză, franceză, germană, greacă, italiană, latină, portugheză, rusă, spaniolă, turcă, ucraineană etc.). Sunt enunțate o serie de principii: numele proprii nu se traduc (în calitate de semne verbale au semnificat și semnificant, dar nu sunt cuvinte noționale), ci se adaptează; este necesară cunoașterea limbii sursă, a limbilor țintă și a culturilor implicate. Categoriile onomastice implicate de lexicon trebuie diferențiate: corespondențe onomastice (cu semnificanți distincți în aceeași limbă sau în limbi diferite, implicit și culturi diferite), nume coreferențiale (cu semnificanți distincți de-a lungul timpului), nume cu semnificanți corespondenți, variante onomastice (porecle etc.), mitonime, astronime. Se adaugă și alte categorii care pun probleme din cauza imposibilității de a găsi întotdeauna un corespondent: supranumele sau numele eroilor din folclor. Numele ar urma să fie organizate în cuiburi onomastice, în funcție de apropierea formală, fonetică și grafică, procedeu pe care autorul îl ilustrează cu câteva mostre lexicografice.

2.3. Ultimele două categorii sunt reprezentate de o serie de dicționare generale și de specialitate. Diferențele pe care le implică prezența numelor proprii printre intrările celor două tipuri de dicționare subliniază, și pe această cale, dihotomia prototipurilor și a tradițiilor poliglote românești în materie de lexicografie. Pe de o parte, este vorba despre „tradiția lexicografică foarte veche la noi” (Seche 1966: 63), concepută ca „sistem de echivalențe în mai mult de două limbi la nivelul întregului vocabular” (*ibid.* 1969: 317). Pe de altă parte, sunt vizate „dicționarele terminologice plurilingve având româna printre limbile componente”, concepute pe o schemă unică, urmărind „redarea unor echivalențe terminologice într-un număr oarecare de limbi străine” (*ibid.*). Dicționarele poliglote vechi, de tip general, conțin în inventarul lor nume proprii, dominante fiind toponimele, urmate de antroponime, dar și de alte categorii onomastice (astronime, mitonime etc.). De asemenea, există o serie de dicționare multilingve moderne, destinate nu atât învățării unei limbi străine, cât utilizării în anumite situații de comunicare (studii, afaceri, turism etc.) în care se pot afla vorbitorii români și vorbitorii altor limbi. În fine, o serie de dicționare de specialitate conțin printre intrările lor nume proprii (numele unor personalități sau specialiști din domeniu) sau sintagme care au în componența lor nume proprii (numele unor specialiști sau toponime reprezentative pentru noțiunile domeniului respectiv).

Reprezentative pentru specia lexiconului, în sensul inițial al termenului și anume de dicționar multilingv, sunt lucrările din prima jumătate a secolului al XIX-lea, fără a minimaliza valoarea primului dicționar trilingv, atestat la sfârșitul secolului al XVII-lea. Lexiconul în trei limbi (latină, română și maghiară), datat 1687–1701, provine din Transilvania sau din Banat, fiind scris cel mai probabil de un autor de origine germană (*ibid.* 1966: 10). Manuscrisul, achiziționat de contele italian Luigi Ferdinando Marsigli, este cunoscut drept *Lexiconul* sau *Dicționarul marsilian*. Inventarul lexical conține 2394 de cuvinte, selectate la nivelul vocabularului general, o parte dintre ele fiind nume proprii. Lexiconul este prima lucrare lexicografică românească care stă sub influența limbii maghiare, situându-se printre primele lucrări în care locul limbii slavone este luat de limba latină. Listele din dicționarul comandat de episcopul Ioan Bobb și publicat în

1822, respectiv din *Lexiconul de la Buda*, publicat în 1825, sunt alcătuite din numeroase nume proprii, trăsătură comună multor dicționare din epocă (*ibid.*: 29). Primul dintre dicționarele indicate conține: nume de persoane, personaje biblice, localități, țări, munți etc., toate străine și adaptate sau în curs de adaptare la limba română. Al doilea dicționar menționat reprezintă cel dintâi dicționar modern al limbii române, în același timp general, etimologic și poliglot. Referitor la prezența numelor proprii, inventarierea toponimiei, de exemplu, permite identificarea a două perspective din care este descrisă Transilvania (Aldea 2007): una din interior (nume de zone, orașe, respectiv hidronime transilvănene) și alta din exterior (nume de țări, regiuni, orașe, respectiv hidronime românești altele decât cele transilvănene, precum și toponime străine). Poate fi amintit și manuscrisul unui dicționar român-francez-neogrec, de la mijlocul secolului al XIX-lea, în care apar destul de multe nume proprii.

Cu toate că scopul, publicul vizat, selecția și cantitatea materialului lexical se modifică, dicționarele multilingve de la începutul secolului al XXI-lea, ale căror liste sunt selectate la nivelul vocabularului general, conțin inclusiv nume proprii. Spre deosebire de lexicoanele vechi care înregistrau, de multe ori, pentru prima dată numele unor persoane sau locuri străine, necunoscute publicului, indicând întinderea cunoștințelor generale ale autorilor și interesul pentru anumite zone culturale, dicționarele multilingve recente conțin, de regulă, nume uzuale, nume de persoane și locuri foarte cunoscute și foarte la îndemână. Este vorba, de exemplu, de un dicționar maghiar-francez-român (Kabán 2004), care conține 41 de nume proprii selectate la nivelul limbii maghiare. Același tip de analiză a vocabularului general prezintă un dicționar român-englez-arab pentru străini (Bălănescu 2000). O serie de nume proprii sunt integrate în corpul dicționarului, majoritatea în calitate de subintrări în cadrul unor cuiburi lexicale construite în jurul unui substantiv comun, de regulă fiind vorba de structuri (substantive compuse sau expresii) specifice limbii de bază. O altă serie de nume proprii, e vorba de toponime, nume de țări și de orașe sunt organizate separat într-o listă finală.

Dicționarele terminologice multilingve cuprind, la nivel de intrare, denumiri ale unor instituții și nume ale unor personalități din domeniu, precum și sintagme cu structura: substantiv comun desemnând o noțiune proprie domeniului și un nume propriu (antroponim, nume al unei personalități din domeniu, caz în care numele nu se traduce, ci se păstrează în forma din limba de origine a specialistului sau este adaptat, suferind ușoare modificări fonetice). Pentru exemplificare, au fost selectate trei dicționare care au în centru terminologiile, destul de diferite în privința conținutului, din trei domenii: meteorologie, statistică economică și medicină. În dicționarul de meteorologie (Țiștea 1965) sunt înregistrați termeni care desemnează instrumente și noțiuni (denumiri preluate de fapt din fizică) și care reflectă tendința terminologică a numirii după persoane cu un anumit rol în descoperirea și dezvoltarea respectivului obiect. Dicționarul statistic-economic este alcătuit dintr-un dicționar monolingv, organizat tematic, și dintr-un index multilingv, în care limba română ocupă prima poziție. Numele proprii sunt parte integrantă a sistemului noțional pe care autorii dicționarului îl explică. Aceștia li se adaugă sintagme care desemnează noțiuni specifice domeniului

și care conțin, în cele mai multe cazuri, numele de familie al persoanei (specialistului) care a dezvoltat respectiva noțiune. În fine, ultima lucrare selectată din categoria dicționarelor terminologice este un binecunoscut, reeditat și premiat dicționar medical (Rusu 2010). Precedat de un mic dicționar medical, publicat în 1983, și de alte trei ediții, dicționarul, ajuns la cea de-a patra ediție, conține un index de nume proprii în care sunt înregistrate separat antroponimele din cuprinsul dicționarului.

3. Categoriile onomastice

Dicționarele selectate dintre puținele, de altfel, care conțin nume proprii, ilustrează o diversitate de categorii onomastice: antroponime, toponime (oiconime, hidronime, oronime), denumiri de instituții, eponime, inclusiv nume din zona sacrului: teonime și mitonime.

Antroponimele și toponimele sunt foarte bine reprezentate, dând o notă aparte lucrărilor respective. În ceea ce privește antroponimele, gama oferită este foarte diversă. Astfel, apar prenume uzuale (postnume în limba maghiară, la nivelul căreia sunt selectate intrările din vocabularul maghiar-francez-român, ex.: magh. *Antal*, fr. *Antoine*, rom. *Anton*, v. Kabán 2004). Prenume uzuale românești sau străine apar în structurile de tip prototipic care însoțesc o serie de nume comune din inventarul vocabularului român-englez-arab: *han* (titlatură) sau *nea* (relație de înrudire) împreună cu antroponimele *Ginghis* sau *Gheorghe* (Bălănescu 2000). Apar și antroponime laice (ex.: *Adrian*) sau antroponime biblice (ex.: *Abram*, *Avram*, *Adam*, v. Bobb 1822). În afara prenumelor, bine reprezentate, ceea ce dă o dimensiune enciclopedică, intrinsecă de altfel dicționarelor de specialitate, sunt numele de personalități înregistrate în forma din limba de origine (v. enciclopedia personalităților feminine europene de la începutul secolului al XXI-lea) sau adaptate la limba română și la celelalte limbi componente. În dicționarul statistic-economic sunt înregistrate fie numele unor specialiști de origine rusă, cu ușoare adaptări fonetice în celelalte limbi, fie de alte origini, numele fiind redat ca atare în toate limbile, mai puțin în rusă, unde este adaptat fonetic. Se observă că numele rusești sunt adaptate în limbile europene, iar numele europene sunt adaptate în limba rusă, în timp ce un nume european se redă în forma originară în oricare dintre celelalte limbi europene ale unui dicționar. Sunt înregistrate aproximativ 50 de nume proprii, cu trei tipuri de redare: nume străine, altele decât cele românești (ex.: rom., engl., fr. *Bowley*, sir *Arthur*, rus. *Бойли, Артур сэр*), nume rusești cu diferențe în toate limbile componente (ex.: rom. *Cebîșev*, *Pafnuti Lvovici*, engl. *Tchebycheff*, *Pafnouti Lvovich*, fr. *Tchebycheff*, *Pafnouti Lvovitch*, rus. *Чебышев, Пафнутий Львович*) și nume românești (ex.: rom., engl., fr. *Gusti*, *Dimitrie*, rus. *Густу, Димитрий*) (Ionescu 1969).

O categorie strâns legată de cea a antroponimelor o constituie eponimele, prezente în număr semnificativ în listele dicționarelor de specialitate. De exemplu, anumite fenomene atmosferice sunt desemnate după numele de familie ale persoanelor care le-au observat (ex.: *halo Bouguer*, v. Țiștea 1965). În dicționarul statistic-economic, sunt relativ multe sintagme care desemnează noțiuni specifice domeniului și care conțin, în cele mai multe cazuri, numele de familie al persoanei care a elaborat

respectiva noțiune (ex.: rom. *Axiomatica lui Kolmogorov*, engl. *Kolmogoroff axiomatics*, fr. *Axiomatique de Kolmogoroff*, rus. *Аксиоматика Колмогорова*) (Ionescu 1969). Indexul de nume proprii din dicționarul medical (Rusu 2010) cuprinde în general antroponime incluse în sintagme care desemnează boli și instrumente. „După cum se știe, eponimele încarcă excesiv terminologia medicală, îndeosebi în cazul denumirii bolilor, sindroamelor, semnelor și al probelor, testelor” (Rusu 2010: 8). Sunt indexate inclusiv numele proprii care apar în textul definițiilor, cu precizarea că pentru acestea trimiterea se face la termenul intrare în a cărui definiție se află numele propriu (ex.: *Aaron v. semn Aaron; Alzheimer v. boală Alzheimer*, dar *Alzheimer v. demență*).

Prezența toponimelor, după cum s-a văzut, creionează, pe de o parte, imaginea țării, îndeosebi a Transilvaniei în raport cu lumea (v. supra), iar, pe de altă parte, oferă o imagine a cunoștințelor enciclopedice ale autorilor și publicului din secolele trecute, respectiv a cunoștințelor geo-politice de bază ale autorilor și publicului de astăzi. E vorba de numeroase nume de localități, țări, munți etc., toate străine, adaptate și înregistrate bogat în lexicoanele din primele trei decenii ale secolului al XIX-lea (ex.: *Adrianopol, Affrica* etc., v. Bobb 1822), la care se adaugă destul de multe nume de localități românești. În manuscrisul vocabularului român-francez-neogrec este înregistrat numele orașului din Iatlia, celebru pentru încărcătura sa religioasă (ex.: *Vatican*). Se observă, în vocabularele recente, de exemplu cel român-englez-arab, că toponimele, nume de țări și de orașe, sunt organizate separat într-o listă finală (ex.: *Argentina, Atlanta, Atlantic, Australia, Austria, Avon*, v. (Bălănescu 2000).

Teonimele și hagionimele sunt puțin reprezentate. În lexiconul marsilian se remarcă cel puțin două situații (ex.: lat. *December*, rom. *Luna lui Andrei*, magh. *Karácson hava*; lat. *Deus*, rom. *Domnyzeu*, magh. *Isten*). Sunt relevante traducerea românească a numelui latin al lunii decembrie (*december*), prin sintagma populară, care conține și numele propriu aparținând sfântului care deschide luna, respectiv construcția maghiară „zăpadă de Crăciun”. Al doilea exemplu privește numele divinității în română cu grafie latină și în sistem maghiar. Într-unul din vocabularele generale recente se constată prezența teonimelor *Iisus* și *Hristos*, date ca intrări separate și nu grupate în complexul onomastic unic (magh. *Jézus*, fr. *Jésus*, rom. *Iisus*; magh. *Krisztus*, fr. *Christ*, rom. *Hristos*). Numele prototipic al divinității apare înregistrat în diverse expresii (ex.: *Dumnezeu, Dumnezeule!*, pentru *Dumnezeu!*, *mulțumesc lui Dumnezeu*). Sunt înregistrate și mitonime semnificative: *Achilleu* (Bobb 1822) sau *Venus* (în manuscrisul menționat). Anumite nume proprii, la origine mitonime sau teonime cu semantică specifică în limbile regiunilor în care se manifestă anumite fenomene atmosferice, sunt supuse standardizării și devin termeni meteorologici internaționali (ex.: *fata Morgana, El Niño, La Niña*). Se remarcă prezența unui hagionim (*Elmo*, numele italian al lui Erasmus, din categoria sfinților Bisericii Catolice, considerat protector al marinarilor) în denumirea unui fenomen atmosferic și adaptări fonetice în limbile componente (rom. *focul Sf. Elm*, rus. *огонь Святого Эльма*, fr. *feu Saint Elme*, engl. *Saint Elmo's fire*, germ. *St. Elms Feuer*, sp. *fuego de San Elmo*). Se remarcă, de asemenea, două sintagme meteorologice, în componența cărora se află astronimele, ortografiate fie cu

majuscule, fie cu minuscule, *Soare* și *Pământ* (ex.: rom. *radiație corpusculară a Soarelui*, rus. *корпускулярная радиация солнца*, fr. *radiation corpusculaire du soleil*, engl. *solar corpuscular radiation*, germ. *Korpuskular-strahlung der Sonne*, sp. *radiación corpuscular del sol*; respectiv: rom. *umbra Pământului*, rus. *тень Земли*, fr. *ombre de la Terre*, engl. *Earth shadow*, germ. *Erdschatten*, sp. *sombra de la Tierra*).

Concluzii

Trecerea în revistă a unor dicționare multilingve și a numelor proprii pe care le înregistrează determină o serie de observații. În primul rând, numele proprii fac parte din vocabularul general selectat pentru dicționarele poliglotte vechi și reflectă cunoștințele generale, enciclopedice și lexicale, ale cărturarilor poligloți. În al doilea rând, numele proprii fac parte din vocabularul general necesar în situații obișnuite de comunicare între români și străini. În al treilea rând, numele proprii fac parte din câmpurile conceptuale pe care le dezvoltă diverse terminologii tehnice și științifice. Trebuie subliniată prezența eponimelor în terminologiile medicală și meteorologică. Se adaugă, în terminologia statistico-economică, în calitate de intrări, nume de personalități din domeniu. Vocabularele generale conțin inclusiv nume proprii religioase sau mitice. În încercarea de a identifica nume proprii în listele dicționarelor multilingve care conțin limba română, se constată că una dintre trăsăturile multor lucrări de acest tip este tocmai prezența în număr semnificativ a numelor proprii, generând dimensiunea enciclopedică a respectivelor lucrări.

Acknowledgment

This work was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research and Innovation, CNCS – UEFISCDI, project number PN-II-RU-TE-2014-4-0195.

Bibliografie

- *** [1687–1701]. *Marsili Lexicon Latinum Walachi Ungaric*. [Ms. nr. 116, Colecția Marsigli, Biblioteca Universității Regale din Bologna].
- *** [Mijlocul secolului al XIX-lea]. [*Dicționar român-francez-neogrec*], Partea I (A-F, O-P), Partea a II-a (R, S, T, U, Ț, E, Ș, Șt, D, Î, H). [Ms. gr. nr. 1279, 1280, B.A.R. București].
- *** 1822–1823. *Dicționariu rumanesc, latinesc și unguresc*, tom I (A–L), tom II (M–Z), Cluj: Tipariul Tipografiei Colegiului Reformaților.
- *** 1825. *Lexicon românesc-latinesc-unguresc-nemțesc, care de mai mulți autori, în cursul a trideci și mai multor ani s-au lucrat* seu: *Lexicon valachico-latino-hungarico-germanicum quod a pluribus auctoribus decursu triginta et amplius annorum elaboratum est*. Budaë: Typis et Sumtibus Typographiæ Regiæ Universitatis Hungaricæ.
- Aldea, M. 2007. Imaginea Transilvaniei pe baza toponimiei din Lexiconul de la Buda (1825). În *Români majoritari/ Români minoritari: interferențe și coabitări lingvistice, literare și etnologice*, L. Botoșineanu et al. (coord.), 11–17. Iași: Alfa.
- Bălănescu, O. și N. Tawfiq. 2000. *Dicționar român-englez-arab*. București: Editura Ariadna.

- Dominte, C. 2006. *Pentru un lexicon general, poliglot și istoric, de corespondențe și variante onomastice*. București: Editura Academiei Române.
- DSL = A. Bidu-Vrâncănu, C. Călărașu, L. Ionescu-Ruxândoiu, M. Mancaș și G. Pană Dindelegan. 2005. *Dicționar de științe ale limbii*, Ediția a 2-a. București: Editura Nemira.
- Ionescu, C. (red.). 1969. *Dicționar statistic-economic*, Ediția a II-a. București: Direcția Centrală de Statistică.
- Kabán, A. 2004. *Magyar-francia-román szótár/ Dictionnaire hongrois-français-roumain/ Dicționar maghiar-francez-român*. Kolozsvár [Cluj-Napoca]: Stúdiium Kiadó.
- Mincu, M., E. Mironescu și V. Voichiță. 2003. *Dicționar Mondo Femina. Femei celebre din țările europene la începutul mileniului III/ Femmes célèbres des pays européens au début du Troisième Millénaire/ European Famous Women at the Beginning of the Third Millenium/ Berühmte Frauen der Europäischen Länder am Anfang des dritten Jahrtausends*. București: Editura „Ana Davila”.
- Rusu, V. 2010. *Dicționar medical*, Ediția a IV-a. București: Editura Medicală.
- Seche, M. 1966, 1969. *Schiță de istorie a lexicografiei române*. București: Editura Științifică.
- Szabó, A. M. și E. M. Szabó. 1992. *Erdélyi helységnevszótár/ Dicționar de localități din Transilvania/ Ortsnamenverzeichnis für Siebenbürgen*, Ediția I. Cluj-Napoca: Editura Kriterion.
- Szabó, A. M. și E. M. Szabó. 2003. *Dicționar de localități din Transilvania/ Erdély Helységnevszótár/ Ortsnamenverzeichnis für Siebenbürgen*, Ediția a II-a. Cluj-Napoca: Editura Kriterion.
- Țișteea, D., D. Bacinschi, R. Nor. 1965. *Dicționar meteorologic român-rus-francez-englez-german-spaniol*. București: Institutul Meteorologic.